

Beteljesülés

1.

Először is ott van Józsi, aki már nyitásra érkezik, iszik egy kólát, aztán átmegy a szomszédba a henteshez, ahol eszik hurkát vagy kolbászt nagy szelet fehér kenyérrel, legalábbis a hentes Csabi szerint így szokta. Utána lófrál a környéken, néha visszatér a presszóba, kávé iszik vagy újabb kólát, a köteg tízezres, amit a zsebéből húz elő, akár a matrisoka-babák legnagyobb figurája a kisebbeket, úgy rejti magában az öt-, két- és ezres címletű bankjegyeket. Az egészet szét-hajtogatja, kivész a közepéből egyet, azzal fizet, mindig hagy borraivalót. Környékbeli kurta sétáiról olykor ilyen-olyan emberekkel tér vissza a presszóba, többnyire nyomban a sarokban, a vécé bejárata mellett álló asztalhoz vonul, és előkotorja a zsebéből a pénzét, vagy apasztja, vagy duzzasztja a vagyont, gazdát cserélnek a színes papírok, de arra még nem tudtam rájönni, mivel kereskedik. És kereskedik-e egyáltalán? Lehet, hogy uzsorás. Bár az sem kizárt, hogy csempészárúval foglalkozik. Itt, a buszpályaudvar környékén mindig is lehetett a Balkán felől áramló, zárjegy nélküli cigarettát meg italt vásárolni mindenféle alakoktól. Gondolom, valahol a közeli tömbházak udvarán, netán valamelyik garázsban bújhat meg a Józsi-féle lerakat, ott tartja a cuccot, csak a fizetés zajlik itt, a kávézóban. Persze csak akkor, ha nem uzsorás. Amennyiben az, nem kell raktár.

Aztán ott van a nagyszájú nő a lányával, ők háromnegyed hét táján érkeznek, harsányan beszélgetnek, kizárólag hülyeségekről, közhelyeket kántálnak komoly arccal és tágra nyílt szemekkel, és a Józsi évődik velük, amikor csak teheti. Anya és lánya egyaránt fölöttébb ronda, ezért duplán, triplán élvezik, hogy akad, aki kétértelmű célzásokat címez nekik. Pedig Józsi csak hülyíti őket, ez nyilvánvaló. (Számukra nem az.)

Végül megérkezik Néni. A pultosok is így hívják, én is ezen a néven nevezem. Nagyon öreg, nagyon vastag üvegen keresztül szemléli a világot, de az

arca még mindig szép. Szódát iszik, és magozott meggyel bélelt kókuszgolyót fogyaszt hozzá minden áldott reggel. Fizetni nem szokott, a dióbél árát eszi-issza le. A diót nem ő termeszt, hanem a presszó tulajdonosa vásárolja föl szeméretlenül olcsón, mert töretlenül, Néni pedig otthon megtörögeti, megtisztítja, hetente hozza le az eredményt, a parányi agyakra emlékeztető dióbelet, s viszi föl az újabb adag csonthéjast helyette. A presszóban csuda jó diós sütemények kaphatók, sok utcával arrébből is járnak ide miatta a népek.

Néni után a legkülönbözőbb emberek térnek be a nap folyamán kávéra, édes-ségre, üdítő italra. Ha hideg van, melegedni, ha meleg van, a légkondicionálás kedvéért. Munkába menet, munkából jövet. Börtönőrök a tér túloldalán emelkedő börtönből, sofőrök a buszpályaudvarról, csencselők, kofák, lófrálók, diákok, utazók, érkezők. Én meg csak üldögélek egész nap, némán nézegetem őket. Hallgatom, amiről beszélnek, óránként iszom egy kávé és egy narancslevet fölváltva, olvasgatok, szundikálok. Jobb dolgom nincs, mióta kirúgtak a hivatalból. Ha majd elfogy a végkielégítemem, elmegyek trógerolni.

- Ennek a Néninek se kutyája, se macskája - hallom egyszer a nagyszájú nőt.
- Van vagy három ruhája csórikámnak. Szerintem amúgy zsidó.

- Én láttam nem egyszer itt, a rókusai templomban - veti közbe a Marika nevű pultos lány.

- Attól még lehet zsidó, nem? - kérdez vissza a nagyszájú nő. - A Józsi is cigány, mégis jó fej.

Marika erre nem mond semmit, nyilván kifogyott az érvekből. Én pusztán megfigyelő vagyok, nem avatkozom bele a dolgokba.

2.

Egy keddi napon, úgy délelőtt tíz óra tájban, Néni betoppant a presszóba, de nem dióbelet hozott. Egyenesen hozzám lépett, megszólított. Kicsit zavarosan beszélt, hosszan szabadkozott, közben alig-alig mert rám pillantani. Azt állította, jóra való fiatalember vagyok, s ő jó emberismerő. Nagy nehezen kihámoztam a szavaiból, hogy egy levél elolvasására kér. Nem mintha nem tudna olvasni, mentegetőzött, nagyon is tud, csak éppen annyira rosszul lát már, képtelen kisilabizálni az apró, kézzel írott betűket.

Miután ráálltam az olvasásra, leült az asztalomhoz, átnyújtott egy hosszúkas kopertát. A bélyegző szerint az Egyesült Államokból érkezett, a Minnesota-beli Minneapolisból. Kibányásztam a borítékból a papirost. Szép kézirással rótt sorok kanyarogtak egymás alatt.

- Kedves Margó! - kezdtem olvasni. - Ez, gondolom, Ön lehet.

Néni bólintott.

- Kedves Margó! Több mint ötven év telt el, mire rászántam magam erre a levélre. Bízom benne, hogy elér hozzád, hogy épségben, egészségben talál. Remélem, ha el is költöztél, akad, aki utánad küldi ezt a voltaképpeni vallomást.

- Nem költöztem el - suttogta maga elé színtelen hangon Néni.

Úgy tettem, mintha nem hallottam volna, folytattam:

- Nem tudom, miért érzem ezt a kényszerűséget, mindenesetre muszáj beszámolnom Neked sorsom alakulásáról. Nem fogom bő lére ereszteni, ehhez jogom sincs, tehetségem se nagyon.

Néni az asztal lapjára szegezte a tekintetét, fülét közel hajtotta a számhoz, hogy ne kelljen hangosan beszélnem. A kávégép bele-belevisített a fölolvadásba, a pultnál álló vendégek csörömpöltek a csészével, kanállal, a Kitty nevű pultos lány egy vörös hajú nővel, noha tél volt, bikinikről beszélgetett, Marika mosogatott, egy őszes halántékú, mackónadrágos úr krémest evett, Józsi a telefonján babrált elmélyülten.

- Miután átléptem a határt - olvastam - a szokásos rend szerint történt minden. Az ausztriai tábor után Németország, majd onnan Kanada voltak utam állomásai. Ausztriában még együtt voltam Jani Pistával, a fül-orr-gégésszel, de Németországba ő már nem tartott velem, álláshoz jutott a grazi klinikán, ahol egy régi osztálytársa dolgozott. Pár hétig, két-három hónapig reménykedtem, hogy utánam jössz. Aztán elkeseredve, dühösen odébbálltam. Dacosan és elszántan. A németekhez ismeretlenekkel utaztam, Kölnben töltöttem néhány hónapot, alkalmi munkákból éltem. Ott futottam össze Mester Mikivel, aki Kanadába toborzott embereket. Talán emlékszel még rá: az érettségi előtt, 48-ban ment ki a nagybátyjával. A szülei akkor már rég nem éltek, ott maradtak a lágerben. Ő volt az a fiú, akinek folyamatosan és erősen reszketett a bal keze, állítólag még 1944 végén, Strasshofban kezdődött, az átmeneti táborban, s élete végéig nem múlt el. Utóbbi tanúsíthatom. Miki szüleinek az én nagyapám szerzett református iratokat, nem rajta múlt, hogy lefülelték őket a nyilasok. A lényeg, hogy Miki rögtön rám ismert, és maga mellé vett. Így kerültem Kanadába.

- Kanadába - jegyezte meg Néni. Talán kérdezte, talán az információ megerősítésére várt, talán csak engem bátorított, pusztán nekem jelezte, hogy érti, amit olvasok, nincs probléma. Nem tudom.

- Igen, Kanadába - mormoltam.

- Egészen pontosan Ottawába érkeztünk meg 58 elején - citáltam tovább. - Itt éltem 61-ig, Miki haláláig. Szívelégtelenség következtében hunyt el, rám hagyott egy kisebb vagyont, amivel én áttelepültem az Államokba. Először egy Park Rapids nevű városban éltem, Minnesotában, aztán 62-ben elköltöztem Minneapolisba, ami ugyancsak ebben az államban található. A Mikitől örökölt pénzből és a tőle tanult segítségével alapítottam egy építészeti céget. 70-re már több millió dollár forgalmunk volt. Igaz, ez annak is köszönhető, hogy 68-ban feleségül vettem egy Saint Paul-i, jól menő építészeti vállalat tulajdonosának a kisebbik lányát. (St. Pault és Minneapolist Twin Citiesnek, Ikervárosoknak is nevezik, olyanok, akár Buda és Pest.) Üzleti érdekből tettem, Margó. Bár akkor már tizenkét éve nem láttalak, még mindig szerettelek. Azt hiszem, még most is így érzek. Ezért nem volt képem hazamenni akkor sem, amikor már baj nél-

kül megtehettem volna. Elárultalak 56-ban, és elárultalak 68-ban. Szégyellem magam.

Nénire pillantottam. Sem megrendülést, sem egyéb érzelmet nem véltem fölfedezni az arcán. Visszatértem a levélhez.

– A hetvenes években, túl a negyedik ikszen lettem apává. Két lányom és két fiam született. Később, az ezredfordulón ők vették át a céget. A feleségem 89-ben meghalt a United Airlines 232-es járatának balesetében, Sioux Cityben. Az apósomékké évekkel korábban Denverbe költöztek. Minnie náluk járt, aztán a legidősebb lányunkat, Susant akarta meglátogatni Chicagóban, ahol az első évet kezdte az egyetemen. Nagyon magányos voltam én addig is, viszont attól fogva mindenki számára nyilvánvalóvá lett, hogy egyedül maradtam, sajnálkoztak felettem az ismerősök. A családom nem. A gyerekeim azelőtt sem enyhítették a magányomat, s a baleset után különösen nem. Mindig is sokkal-sokkal jobban kötődtek az anyjukhoz, mint hozzám, talán érezték, hogy sem az anyjukat, sem őket nem úgy szerettem, ahogyan kellene és ahogyan az elvárható lenne. Az az igazság, hogy számomra ők éppoly idegenek, mint minden, ami körülvesz immár fél évszázada. A nejem is az volt, a gyerekeim is azok. Magyarul meg se próbáltam megtanítani őket. Abban sem vagyok biztos, elért-e a tudatukig az a tény, hogy magyar vér is csörgedezik az ereikben. A Pinter név, noha nem fordul elő sűrűn, azért nem is ismeretlen angolszász területen, Pinter formában. Az egyik lányom szerint van ilyen nevű angol drámaíró is, én azonban sosem vonzódtam sem az irodalom, sem a színház iránt. A lényeg, hogy egy évtizede teljes visszavonultságban élek. Sosem vettem bele magam a dulce vitába, de az elmúlt időben a lábamat se nagyon teszem ki otthonról. Minek? Ausztriában még kíváncsi voltam, Németországban szomorú, de bizakodó. Kanadában pár hónapig többé-kevésbé jól éreztem magam. Azóta egyetlen percig se. Akár egy másik univerzumban is élhetnék. Ha nem volnék ilyen reménytelenül, makacsul büszke, nem tartanék itt. De sose tudtam helyrehozni egyetlen hibámat se, és már túl öreg vagyok ahhoz, hogy ez változzon.

Néni szája szélén ekkor mintha keserű, mégis gyöngéd mosoly játszott volna. Nem mertem alaposabban megfigyelni, illetlennek éreztem. Inkább az utolsó előtti bekezdésre tértem:

– Elmúltam nyolcvan, az egészségem rendben van. Már sosem megyek haza, ez kétségtelen. Élve nem. Viszont a végrendeletemben kikötöttem, hogy a gyerekeimnek otthon kell eltemetniük. Ők mind becsületesek, és a viszonyunk, ha nem is szoros, de korrekt, így biztos vagyok abban, meg fogják tenni, amit kérek. Egy hazai ügyvédi irodával már fölvettem a kapcsolatot, ők a sírhelyet megváltják hamarosan.

Ittam egy kortyot a narancslémből, hogy megnedvesítsem az ajkaimat. Néni levette a szemüvegét, gondosan, lassú mozdulatokkal törölgette a sáljával.

– Ennyit szerettem volna közölni veled, Margó. Nem kérem, hogy válaszolj, nem érdemlem meg. Csak tudnod kell, hogy Neked volt igazad. Otthon kellett volna maradnom. Miattad és önmagam miatt egyaránt. A szerelmünk miatt és

a meg nem született gyermekeink miatt. Az örökre elszalasztott beteljesülés miatt. Hibáztam. Nem kényszerített senki futásra, nem vettem részt az eseményekben, haragosom sem volt. Megszédültem egy lehetőségtől. Megbűnhődtem érte. Nem írom le, hogyan fizettem a hibámért, de megfizettem kegyetlenül, elhiheted. Látszólag boldog életem volt 56 után, igazából csapnivaló és nyomorult. Csakis én tudom, mennyire üres és a semmibe tartó...

Itt ért véget a szöveg. Keltezés, aláírás: Pintér Márton. Nénin nem mutatkozott semmilyen érzélem. Nyugodtnak tűnt. A szemüvege újra az orrán, arckifejezése megfeszíthetetlen, rezzenéstelen. Kivette az ujjaim közül a levelet, összehajtogatta, az asztalon fekvő borítékba csúsztatta, eltette.

- Köszönöm a szívességét, nagyon, nagyon köszönöm - mondta, mielőtt távozott.

Józsi élesen, bántóan fölrohögött. Egy pillanatig azt hittem, rajtunk mulat, ám nem ez történt - csupán a telefonja szórakoztatta. Valójában fogalma sem lehetett arról, mi zajlott le az asztalomnál, nem értett egy szót se a fölolvásából sem ő, sem a többi vendég. Mindenki magával volt elfoglalva. Az a bárdolatlan nyerítés mégis szíven ütött, s még erősebb rokonszenvet ébresztett bennem Néni iránt. Úgy képzeltem, egész életében hűséges maradt, rendíthetetlenül. Ahogy idáig jutottam, igyekeztem gátat szabni a gondolataimnak. Az elérzékenyüléstől ugyanannyira tartottam, mint a rám leselkedő tehetetlen dühtől. Sietve rendelttem egy kávé, hosszasan kavargattam, szürcsölgettem. Elmélkedés helyett csak bámultam a semmibe.

3.

Néhány hét múltán, még mielőtt a végkielégítem nyakára hágtam volna, ajánlatot kaptam, s újra dolgozni kezdtem egy irodában. A presszóba ritkábban tértem be, bár nem lettem hűtlen, időnként továbbra is fölkerestem.

Úgy négy esztendővel az újvilági levél fölolvása után, egy tavaszi reggelen, éppen a feketémet kortyoltam, amikor a mellettem álldogáló Józsival a következőt közölte Marika, a pultos lány:

- Képzeld, Néni, szegény, tegnapelőtt meghalt.

- Komolyan? Szerencsétlen... - Józsit érzékelhetően elszomorította a hír. Hangjából őszinte sajnálatot hallottam ki. Lám, lám, nem rossz ember a Józsi, cikkant át az agyamon, de nem volt időm ezen tűnődni.

- Nem tudja az igazi nevét? - kérdeztem Marikát. - Valamilyen Margit, ha nem tévedek.

- Igen, Margit. Mihályi Margit.

Ezek után könnyen kiderítettem, mikor lesz a temetés.

Úgy éreztem, ott a helyem.

Vérőfényes tavaszi napon egymagam kísértem Nénit az utolsó útján. Nem az állami temetések egyszerű koporsójában feküdt, s a sír, amibe leengedték,

nem a szegényeknek járó sivár, ijesztő gödör volt. Mikor a hant már csinosan domborodott, és elhaltak a Miatyánk utolsó szavai, a pap elbúcsúzott tőlem, a gyászolótól, én adtam némi pénzt a sírásóknak, végül elrendeztem a koszorúm szalagjait a fejfá körűl. Ezenközben döbbenten vettem észre, hogy a szokásosnál nagyobb kereszt vízszintes fájára nem egy, de két nevet véstek; az egyiket enyhén sötétbarnára pácolta az idő, a másik friss volt, mint a körülöttünk tomboló tavasz: *Pintér Márton (1931–2011) és Mihályi Margit (1932–2014)*.

